
I právník se může dostat na olympiádu: Pinkl jsem si s bronzovou Erbanovou

I právník se může dostat na olympiádu: Pinkl jsem si s bronzovou Karolínou Erbanovou

Do zákulisí olympijských her se člověk nemusí dostat jen jako sportovec nebo trenér. Asistent a doktorand na katedře evropského práva Právnické fakulty UK JUDr. Jan Exner strávil měsíc pod pěti kruhy v Jižní Koreji jako právník a člen českého olympijského týmu (ČOT). Jeho příběh ukazuje, jak důležité je rozmyslet si už během studia, čemu se chce člověk skutečně věnovat. Jen pak se sen může proměnit ve skutečnost.

To, že na olympiádu jedou se sportovci vedle trenérů i další lidé, jako jsou servismani, maséři, fyzioterapeuti či lékaři, je obecně známo. Proč je ale potřeba mít v reprezentačním týmu i právníka?

Přiznám se, že jsem na olympijské hry do Jižní Koreje nejel primárně jako právník, ale jako člen ČOT připravený pomoci se vším, co bude třeba. Na druhou jsem však byl připraven se své civilní profese kdykoli ujmout. Kdyby se stalo něco, co by se muselo řešit právní cestou – například kdyby měl nějaký náš sportovec dopingový problém –, byl bych za český tým tím, kdo by to řešil. Na hrách je speciálně vytvořená divize arbitrážního soudu pro sport, která se zabývá jenom dopingovými případy. Nemusí jít pouze o doping, ale i o diskvalifikaci sportovců nebo o výklad nějakých speciálních sportovních pravidel. Žádný spor jsem ale během her naštěstí řešit nemusel.

Další oblastí, ve které jsem na hrách působil, je ochrana olympijských symbolik. Šlo o to, aby je během olympiády nikdo nezneužíval. Jejich ochrana trvá samozřejmě dlouhodobě, ale olympijské hry jsou obdobím, kdy je ochrana nejvíce náchylná na porušení. Společně s týmem Českého olympijského výboru (ČOV) jsme proto monitorovali sociální síť, média a celkové dění, upozorňovali na problematické záležitosti a žádali o případná ukončení protiprávních jednání.

Na hrách jsem byl však primárně jako běžný člen ČOT. Působil jsem v rámci týmu na jedné z českých misí a pomáhal sportovcům s čímkoli, co bylo třeba – zařizovat dopravu, vstupenky, ráno jim zajít pro chleba, uvařit jim kávu. Dělali jsme vše, abychom vytvořili ideální podmínky k tomu, aby sportovci podali co nejlepší výkon.

Když jedete na olympiádu jako člen ČOT, bydlíte také v olympijské vesnici jako sportovci, nebo je pro činovníky vyhrazen nějaký oddělený prostor?

Záleží na tom, co kdo konkrétně dělá. Český olympijský tým tvoří sportovci a členové doprovodu, kam patří trenéři, členové realizačních týmů, servismani a pracovníci štábu ČOV, který zajišťuje reprezentaci na olympijských hrách. V Jižní Koreji jsem byl členem českého štábu v takzvané dolní vesnici – v Kangnungu, kde nás bylo pět. Druhý štáb byl v Pchjongčchangu. Bydlel jsem tak v olympijské vesnici a stravoval se ve stejné jídelně jako sportovci.

Vnímali jste i jako nesportovec tu mimořádnou atmosféru olympijské vesnice, kterou vždy sportovci chválí?

Samozřejmě. Právě proto, že mě sport vždycky zajímal, byl obrovský zážitek už jenom to, že jsem mohl bydlet v olympijské vesnici a spát pod jednou střechou jako sportovci. Navíc to bylo okořeněno tím, že v celém českém týmu byla opravdu dobrá atmosféra. Do kanceláře za námi sportovci pravidelně chodili na kávu, zahrát si stolní tenis, relaxovat. Byla tam výborná nálada.

S kým z reprezentace jste si zahrál stolní tenis?

Večer před odjezdem jsem porazil tři jedna na sety hokejistu Romana Červenku, byl z toho trochu rozladěný (*smích*). Zapinkali jsme si i s Karolínou Erbanovou – bronzovou rychlobruslařkou z pětistovky – i s dalšími sportovci.

Měl jste možnost zajít se podívat také na některá sportovní utkání?

Jeden z nás vždy musel zůstat na české misi. Když byl ale čas, ostatní se mohli jít podívat na jednotlivá sportoviště. Během her jsem viděl biatlon, rychlobruslení, hokej a krasobruslení. Být přímo v hale a podporovat sportovce byl úžasný zážitek.

Hry v Pchjongčchangu byly vaše první olympiáda, nebo jste se ve službách ČOV zúčastnil i jiných her?

Moje první olympiáda to nebyla, přestože na ČOV pracuji teprve rok a půl a přišel jsem až po olympiádě v Riu de Janeiro. Už v roce 2008 jsem ale byl jako student na olympiádě v Pekingu. V roce 2012 jsem pracoval jako dobrovolník v Londýně. V Českém domě jsem se během her staral o hosty a poskytoval zázemí novinářům.

Co vás tolik přitahuje na olympiádách?

U mě je to celoživotní filozofie a láska ke sportu, které se spojují dohromady právě v olympijských hrách. Fascinuje mě myšlenka jednoty ducha a těla. Já sám jsem nikdy žádné velké nadání ke sportu neměl, přesto mi byl odjakživa velmi blízký. Dělal jsem orientační běh – neolympijský sport –, občas mi to kolegové z práce z legrace předhazují. Když jsem nastoupil na vysokou školu a přestal trénovat, věděl jsem, že sport musím ve svém životě mít, a to nejen aktivně, ale musí to být i oblast, ve které pracuji. Proto jsem se na PF UK hned od začátku zabýval právem ve sportu a už během studia jsem snil o tom, že budu dělat právníka ČOV. Když se chcete věnovat sportu, olympiáda je prostě vrchol. Přání se mi splnilo hned po škole.

Tématu dopingu ve sportu v kontextu práva Evropské unie a lidských práv obecně se věnujete i v rámci svého doktorského studia. Co vás zajímá především?

Boj proti dopingu považuji za nesmírně důležitý, jsem ale zastáncem boje s „lidskou tvář“. Současný systém často naráží na přirozená lidská práva sportovců i na ta, která se na něj vztahují v rámci EU. Například některé tresty za doping jsou podle mého názoru příliš tvrdé. Uvedu příklady situací, na jejichž základě se snažím hledat rovnováhu mezi bojem proti dopingu a právy sportovců.

Typickým a nejčastějším porušením antidopingových pravidel je to, že se v těle sportovce objeví látka ze seznamu takzvaných zakázaných látek. Ten každoročně aktualizuje Světová antidopingová agentura (WADA). V seznamu jsou látky vyjmenovány a rozděleny do jednotlivých kategorií. Problém je ale v tom, že podle seznamu, který je součástí Světového antidopingového kodexu, jsou zakázány i další látky s podobnou chemickou strukturou nebo biologickým účinkem, které však v seznamu explicitně uvedeny nejsou. Pro sportovce je nesmírně složité zorientovat se v tom, co může a co nemůže. Jakmile se v těle sportovce objeví zakázaná látka, existují sice prostředky, jak dokázat nevinu, je to ale extrémně náročné.

Dále zmíním sankci čtyřletého zákazu činnosti, jež je udělována za první porušení některých antidopingových pravidel a kterou považuji za nepřiměřenou. Čtyři roky se staly základním trestem v roce 2015, a to především proto, aby tato sankce odstrašila potenciální hříšníky. Dle statistik však paradoxně ke snížení počtu prohřešků nedošlo, ba naopak. Když navíc zakážete sportovcům na čtyři roky závodit, devadesát devět procent z nich se už k vrcholovému sportu nevrátí, protože čtyři roky dokáže trénovat bez finanční podpory a zázemí týmu málokdo. Popírá to princip sankce, která má sportovce samozřejmě potrestat, zároveň mu má ale také dát možnost poté, co si trest odpyká, se ke sportu zase vrátit. Jaký smysl má potom druhý trest, který se ukládá jako doživotní zákaz za další dopingový prohřešek?! Sankci proto považuji za nepřiměřenou a porušující některá lidská práva i ta vycházející z práva EU. V dubnu mi na toto téma vyjde článek v The International Sports Law Journal, kde se čtenáři mohou dozvědět víc.

Další věcí, o které se dlouhodobě diskutuje v rámci právního přístupu k boji proti dopingu, je princip striktní odpovědnosti. Jakmile se v těle sportovce objeví zakázaná látka, pohlíží se na něho jako na vinného, přenáší se na něho důkazní

břemeno a takový sportovec musí dokázat, že nedopoval. Když to srovnám s trestním právem nebo se správním trestáním, funguje to trochu obráceně – tam platí presumpce nevinny, jednotlivé orgány musejí dokazovat, že člověk udělal prohřešek a on se proti obvinění brání. Proto se ptám, do jaké míry je princip objektivní odpovědnosti v souladu s principem presumpce nevinny a s právem na spravedlivý proces, což jsou základní práva, která zaručují veškeré mezinárodní i vnitrostátní lidskoprávní dokumenty.

V rámci programu Erasmus jste strávil rok ve Francii na univerzitě v Toulouse. Nasměrovalo vás to k nějakým novým otázkám a tématům, která se dotýkají práva ve sportu?

Francie má velmi podobný způsob vzdělávání, jako je v České republice. Naučil jsem se samozřejmě spoustu nových věcí z oblasti práva EU, lidských práv i francouzského práva. Z pohledu přístupu k právu mě to však až tolik neovlivnilo. Často jsem tam ale chodil do knihovny a sháněl si tam francouzskou literaturu, která tady není dostupná nebo se o ní až tolik neví. Velmi důležité pro mě bylo i to, že jsem se tam naučil dobře francouzsky, což je pro právo EU i právo ve sportu velmi užitečné. Arbitrážní soud pro sport sídlí v Lausanne, kde se mluví francouzsky a francouzština je také jedním z jednacích jazyků soudu. Erasmus mě výrazně ovlivnil i osobnostně – osamostatnil jsem se, zažil jsem tam úžasné věci, poznal skvělé lidi, úžasnou kulturu a zemi a Francii si zamiloval. Byl to nejlepší rok mého života.

JUDr. Jan Exner je doktorand Právnické fakulty UK, působí také jako asistent na katedře evropského práva PF UK. Zabývá se tématem boje proti dopingů ve sportu v kontextu práva Evropské unie a lidských práv. Na právo ve sportu se specializoval už během magisterského studia, kdy se věnoval především problematice pravidel upravujících příslušnost sportovců k národním týmům v kontextu práva Evropské unie. V současné době pracuje jako právník Českého olympijského výboru. Byl součástí podpůrného týmu ČOV, který doprovázel českou reprezentaci na zimní olympijské hry, jež se konaly v únoru v Pchjongčchangu v Jižní Koreji.